

Nr 14.

Ankom till riksdagen kansli den 20 mars 1919 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 21 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg ävensom en i ämnet väckt motion.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Åkerman, Gezelius, Alexanderson*, Rogberg*, greve Spens, Fagerlin, Lagerkvist*, Lillienau, Lindqvist i Kosta, Hederstierna*, Carlsson i Frosterud, Rehn*, Leo* och Thore.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 7 februari 1919 dagtecknad, till första lagutskottet hänvisad proposition, nr 77, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 21 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr Thore väckt motion, nr 331, däruti hemställts, att den föreslagna bestämmelsen om visst undantag från tillämpningen av 21 § nämnda lag måtte erhålla följande lydelse:

För tiden till den 1 januari 1921 äger Konungen eller den myndighet, Konungen därtill förordnar, för särskilda fall medgiva, att den omständighet, att fartyget icke undergått den i 21 § lagen den 16 ok-

tober 1914 om tillsyn å fartyg föreskrivna sjövärdighetsbesiktning, ej skall utgöra hinder, att fartyget förses med passagerarfartygscertifikat.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande proposition och den av motionären gjorda hemställan, får utskottet hänvisa till propositionen och motionen.

Utskottet.

Enligt 5 a § sjölagen skall fartyg, när det till sjöfart nyttjas, vara i sjövärdigt skick och behörigen utrustat samt så inrättat, att nödigt skydd mot olycksfall och ohälsa beredes de ombordvarande. Bostäder ombord å fartyg skola vara tillräckliga och lämpliga. Fartygs inrättningar och redskap skola, när arbete med dem utföres, erbjuda tillräcklig säkerhet till förekommande av olycksfall och ohälsa.

I lagen om tillsyn å fartyg den 16 oktober 1914 stadgas, att tillsyn å fartyg för utrönande, huruvida bestämmelserna i 5 a § sjölagen och de med stöd därav utfärdade föreskrifter äro iakttagna, skall utövas genom *sjövärdighetsbesiktning*, *passagerarfartygsbesiktning* och *inspektion*. Dessa förrättningar verkställas av fartygsinspektörerna inom olika distrikt under överinseende av kommerskollegium i dess egenskap av fartygsinspektionens chefsmyndighet.

Sjövärdighetsbesiktning, varmed förstås undersökning, som anställes för utrönande, huruvida fartyg må anses sjövärdigt med hänsyn till den användning och den fart, vari det nyttjas eller är avsett att nyttjas, skall verkställas med vissa kortare mellantider och därutöver, när särskilda omständigheter anses påkalla förnyad besiktning.

För undersökning, huruvida fartyg uppfyller de särskilda betingelser, som av Konungen må hava stadgats för fartygs förseende med passagerarfartygscertifikat, skall det undergå *passagerarfartygsbesiktning*. Därvid skall särskilt utrönas och bestämmas, i vilken fart fartyget må nyttjas samt vilket antal passagerare fartyget äger högst medföra. Fartyg må ej förses med passagerarfartygscertifikat, med mindre det underkastats sjövärdighetsbesiktning och därvid befunnits sjövärdigt med hänsyn till den fart, vari det är avsett att nyttjas, samt efter sjövärdighetsbesiktningen ej så lång tid förflutit eller sådana omständigheter förekommit, att förnyad sjövärdighetsbesiktning skolat enligt de i fråga om passagerarfartyg givna regler verkställas. Certifikatet utfärdas i regel av kommerskollegium; för fartyg i viss inskränktare, huvudsakligen inrikes fart är certifikatets giltighetstid i regel två år, eljest i regel ett år.

Vad slutligen angår *inspektion*, verkställas sådan till utrönande av huruvida fartyget är i behörigt skick, när helst tillsynsmyndighet så finner påkallat.

Lagen om tillsyn å fartyg skulle träda i kraft den 1 januari 1915. Emellertid gjordes i lagen, särskilt med hänsyn till befarade svårigheter att inom erforderlig tid medhinna verkställandet av de omfattande sjövärdighetsbesiktningarna, vissa inskränkningar med avseende å dess tillämplighet under de närmast följande åren. Sålunda skulle under tiden till den 1 januari 1917 den omständigheten, att fartyg icke undergått sjövärdighetsbesiktning, ej utgöra hinder, att fartyg försåges med passagerarfartygscertifikat. Genom lag den 17 juni 1916 förlängdes denna tid till den 1 januari 1919.

Nu föreliggande lagförslag åsyftar att medgiva Konungen eller den, Konungen därtill förordnar, befogenhet att under år 1919 efter prövning i varje särskilt fall bevilja dispens från tillsynslagens föreskrift, att fartyg skall undergå sjövärdighetsbesiktning, innan det förses med passagerarfartygscertifikat.

På sätt redan anförts, har herr Thore i sin motion hemställt, att tiden för dispensrättens utövande måtte utsträckas till den 1 januari 1921.

Såsom framgår av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet, har som skäl för det i propositionen föreslagna ytterligare uppskovet med tillsynslagens oinskränkta tillämpning åberopats, att med hänsyn dels till de för åtminstone den närmaste framtiden avsevärt inskränkta varvsmöjligheterna, dels till bristen på vissa för fartygsreparationer nödvändiga artiklar fall skulle kunna förekomma, där det icke vore vederbörande möjligt att inom behörig tid få sjövärdighetsbesiktningarna jämte därav föranledda arbeten utförda. Föredragande departementschefen har emellertid på därutinnan anförda skäl ansett sig böra betona, att han endast med tvekan kunnat förorda detta uppskov, och i sammanhang därmed framhållit, att en befogenhet att bevilja uppskov med sjövärdighetsbesiktningen givetvis borde utövas med största varsamhet, och ansökningar om dylika uppskov bifallas, endast när särskilda skäl därtill vore. Utskottet delar departementschefens härutinnan uttalade betänkligheter. På sätt departementschefen framhållit till statsrådsprotokollet den 10 maj 1918, torde det vara tvivelaktigt, om ett förnyat uppskov i förevarande avseende skulle för redarna innebära någon verklig förmån. En gång måste ju lagen om tillsyn å fartyg träda i kraft utan undantag, och detta ikraftträdande bör ej få uppskjutas i det obegränsade. Även om något ytterligare uppskov skulle kunna meddelas utan avsevärd fara för sjösäkerheten, kan dock ej förbises, att vi alltmera närma oss den tidpunkt, då varje vidare uppskov blir vådligt, och då alltså sjövärdighetsbesiktningar måste företagas utan hänsyn till de därmed förändade kostnaderna. På sätt framgår av det utav kommerskollegium i

ärendet avgivna yttrande, är det ett ej ringa antal fartyg, vilka ännu ej undergått sjövärdighetsbesiktning men för erhållande under innevarande år av nytt passagerarfartygscertifikat hava att undergå dylik besiktning. Enligt vad utskottet inhämtat, har emellertid i detta antal ej inräknats de fartyg, som utan föregången sjövärdighetsbesiktning under år 1918 erhållit passagerarfartygscertifikat, vilkas giltighetstid utlöper först efter 1919. För dessa fartyg kunna emellertid utan hinder av de gamla certifikatens fortfarande giltighetstid nya certifikat erhållas redan under 1919, med avseende å vilkas utfärdande den föreslagna lagens bestämmelser givetvis bliva tillämpliga. Dessa fartygs antal läser uppgå i runt tal till 100. Jämväl med hänsyn härtill finner utskottet faran för ett uppskov icke böra underskattas. Under nu rådande förhållanden läser det emellertid icke kunna undvikas att i någon mån eftergiva kravet på sjövärdighetsbesiktning såsom villkor för fartygs förseende med passagerarfartygscertifikat. Ett framflyttande av tiden för tillsynslagens tillämpning i den utsträckning, som skulle bliva en följd av ett antagande av den föreslagna lagen, kan utskottet emellertid icke förorda. Då enligt vad utskottet inhämtat de passagerarfartyg, som ännu ej undergått sjövärdighetsbesiktning, med några få undantag utgöras av fartyg i viss inskränktare, huvudsakligen inrikes fart, skulle de certifikat, som komme att utfärdas för dem, i regel gälla två år och de under år 1919 utfärdade certifikatens giltighetstid således utlöpa först under loppet av 1921. Före utgången av denna giltighetstid skulle på grund härav dessa fartyg, såvida icke särskilda omständigheter därtill föranledde, icke behöva underkastas någon sjövärdighetsbesiktning, och då det läser kunna antagas, att de nya certifikaten under år 1919 uttagas så sent som möjligt, torde fall kunna förekomma, då någon sjövärdighetsbesiktning icke påkallas förrän med inträdet av 1922 års seglationsperiod. Då därför motionären framhåller, att ett framtvingande av sjövärdighetsbesiktningen »*allaredan under innevarande år*» skulle vara till skada för näringen och ekonomiskt oklokt samt att »*ett uppskjutande av den obligatoriska sjövärdighetsbesiktningen ännu ett år*» ingalunda innebure, att de fartyg, som härav komme att beröras, under tiden vore undandragna kontroll angående deras sjövärdighet, utgör detta så mycket mindre ett skäl för utsträckning av tiden för dispensrättens utövande, som redan lagförslaget innebär ett *längre* uppskov med sjövärdighetsbesiktningarna än som synes motionären själv nödigt. Utskottet anser emellertid, att man med behörigt hänsynstagande till varvens möjligheter och tillgången på materialier samt utan åsidosättande av redarnas intressen bör kunna fordra, att samtliga fartyg, varom

nu är fråga, skola hava undergått sjövärdighetsbesiktning vid början av 1921 års seglationsperiod. Den tid, som sålunda skulle stå redarna till buds för utförande av eventuella reparationsarbeten, komme att omfatta dels återstående delen av innevarande år, dels hela året 1920 och dels den del av 1921 års början, varunder fartygen icke vore i trafik, eller med andra ord två, eventuellt tre vårutrustningsperioder och två hela vintrar. Under denna tid böra enligt utskottets förmenande de stadgade sjövärdighetsbesiktningarna kunna medhinnas. I anledning härav har utskottet ansett sig böra föreslå ett tillägg till den föreslagna lagen av det innehåll, att passagerarfartygscertifikat, som utfärdas på grund av särskilt medgivande enligt nämnda lag, må gälla högst intill utgången av år 1920. Från denna regel torde dock böra göras undantag för de fall, som avhandlas i andra och tredje styckena av 22 § nämnda lag. Enligt andra stycket skall sålunda, om svenskt fartyg är utom riket vid tid, då för detsamma utfärdat certifikat skulle upphöra att gälla, tiden för certifikatets giltighet utsträckas, till dess fartyget återkommit till svensk hamn, och enligt tredje stycket må fartygsinspektionens chefsmyndighet, där särskild anledning prövas vara för handen, förklara passagerarfartygscertifikat giltigt för viss tid eller viss resa efter utgången av den tid, för vilken certifikatet eljest skulle gälla. Med den av utskottet sålunda intagna ståndpunkten till föreliggande lagförslag kan utskottet givetvis icke förorda bifall till herr Thores motion, som, på sätt ovan antytts, innebär möjlighet till uppskov med sjövärdighetsbesiktningarna å ifrågavarande fartyg ända till 1923 års början.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande.

L a g

**om visst undantag från tillämpningen av 21 § lagen den 16 oktober 1914
om tillsyn å fartyg.**

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Härigenom förordnas som följer: För tiden till den 1 januari 1920 äger Konungen eller den myn-	Härigenom förordnas som följer: För tiden till den 1 januari 1920 äger Konungen eller den myn-
--	--

(Kungl. Maj:ts förslag.)

dighet, Konungen därtill förordnar, för särskilda fall medgiva, att den omständighet, att fartyg icke undergått den i 21 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg föreskrivna sjövärdighetsbesiktning, ej skall utgöra hinder att fartyget förses med passagerarfartygscertifikat.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling.

(Utskottets förslag.)

dighet, Konungen därtill förordnar, för särskilda fall medgiva, att den omständighet, att fartyg icke undergått den i 21 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg föreskrivna sjövärdighetsbesiktning, ej skall utgöra hinder att fartyget förses med passagerarfartygscertifikat.

Jämlikt sådant medgivande utfärdat certifikat må ej gälla för längre tid än till den 1 januari 1921; dock att härigenom ej göres inskränkning i vad uti 22 § andra eller tredje stycket ovannämnda lag finnes stadgat.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling.

2) att herr Thores ifrågavarande motion, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet under 1) hemställt, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 mars 1919.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservation:

av herrar *Lillén* och *Thore*, som anförde:

»Enär på grund av rådande förhållanden, vilka öva inflytande på sjövärdighetsbesiktning för erhållande av passagerarcertifikat, det icke kan anses uteslutet, att hinder uppstår för fartygsägare att med sina fartyg betjäna av dem hittills uppehållen passageraretrafik, och å andra sidan genom den åt fartygsinspektionen i varje fall förbehållna prövningsrätt våda för sjösäkerheten icke kan befaras uppkomma, finna vi fullt fog för utsträckande i största möjliga grad av fristen för sjövärdighetsbesiktnings verkställande och tillåta oss därför med yrkande om avslag å utskottets förslag hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts proposition i ämnet.»
